

'Foute' informatie op Middelburgse monumenten

Pas na zesenvestig jaar, in 1986, ontstond een publieke discussie om alsnog een monument te plaatsen dat moest herinneren aan de verwoeste stad. In het Zeeuws Tijdschrift werd de burgemeester daartoe zelfs persoonlijk opgeroepen. Op emotionele gronden moest er iets gebeuren. Daartoe kennelijk bereid, stelde de wethouder van cultuur, Gerrit Schoenmakers (1942-) voor om met brokstukken van de uitgebrande Provinciale Bibliotheek een monument te maken op Plein 1940. Dat werd mogelijk omdat besloten was de voorgevel niet meer te herbouwen aan het Koorkerkhof.

Enkele jaren later ontstond een variant dat bekend raakte als "De Explosie". Rondom de voormalige brandhaard in de binnenstad werden resten van het barokke pand half ingegraven met daarop de tekst: DE EXPLOSIE - 1988. Gevelrestant van Lange Delft 64 door Duits bombardement verwoest 17 mei 1940.

Met 14 brokstukken, naar de kruiswegstaties van Christus, markeerde de kunstenaar Ko de Jonge (1945-) fysiek de omvang van het, door een Duits luchtbombardement

verondersteld, uiteengespatte Middelburg. Tegelijkertijd bracht hij het 'uiteengespat' onvervangbaar historisch pand ook denkbeeldig tot uitdrukking.

Door bestuurlijke nalatigheid was immers duidelijk geworden dat de voorgevel niet meer te herbouwen was vanwege de grootschalige diefstal van ornamenten en blokken en de desolate toestand waarin de resten zich bevonden. Met zijn monument heeft de kunstenaar mede zijn gevoel van afkeer willen uitdrukken over het cultureel-historisch gemeentelijk wanbeleid. De gemeentepolitiek voelde zich in die situatie erg ongemakkelijk, maar de protesten en de kritische reacties daarover hielden op na de onthulling op 4 november 1988.

Een "gestolde herinnering" aan het Duitse bombardement op 17 mei 1940. Onthuld door H.K.H. prinses Juliana der Nederlanden op 17 mei 1990. Vervaardigd door Sigurdur Gudmundsson. Op initiatief van de stichting monumenten Walcheren 40 - 45.

Door op het monument naar een Duits bombardement te verwijzen, werd de schuldvraag door de Gemeente op dat moment geformaliseerd. Gelijkzeitig kon een Duits (lucht)bombardement worden toegevoegd aan de geschiedenis van Middelburg met de status van een oorlogsmisdaad. Immers, er zouden militaire geweldsmiddelen zijn ingezet op een civiel doel. Door politieke pronkzucht gedreven, werd nu ook door het gemeentebestuur meer waarde gehecht aan de mythe dan aan het feitenmateriaal. En aan de Duitse toerist had de Gemeente geen boodschap.

Door de beschuldigende tekstplaatjes manoeuvreerde de Gemeente zich in 1990 in een moeilijke positie. Vragend naar het bestaansrecht van de tekstplaatjes laat het huidige College van Burgemeester en Wethouders weten dat daarop auteursrecht bestaat en de Gemeente niet het recht heeft om daar veranderingen op aan te brengen. Dat kan wat betreft de titel van het monument juist zijn, maar zeker niet als het gaat over het informatieve gedeelte. Het was voor Ko de Jonge in ieder geval reden de Gemeente te vragen om een tekstuele aanpassing op zijn creatie "de Explosie". En ook het tekstplaatje op het monument "een gestolde herinnering", dat de Gemeente buiten medeweten van de kunstenaar had aangebracht, riep reacties op. De in China wonende Sigurdur Gudmundsson (1942-) wil geen suggestieve informatie op zijn ingetogen monument. Hij heeft de huidige wethouder van cultuur, Johan Aalbers (1977-), via een tussenpersoon voorgesteld om het bestaande tekstplaatje te verwijderen en te vervangen

door een tekstplaatje met daarop uitsluitend de datum van de verwoestingen, de titel van het kunstwerk, zijn naam en de datum van de onthulling. Het is opvallend hoe strak de Middelburgse politiek in dit onderwerp blijkt te staan.

En ...niet bereid om de nek uit te steken voor een minder anti-Duitse weergave van zaken..., schrijft Erik Lameijn (1992-) in zijn masterthesis aan de Erasmusuniversiteit. Anderzijds is het besef bij de Gemeente aanwezig dat het vooringenomen standpunt niet meer te handhaven is. Om die reden is besloten om bij een officieel spreken over "de rampdag van Middelburg" niet meer te verwijzen naar een Duits luchtbombardement, maar om het algemeen te houden en geen schuldige aan te wijzen. Nu, bijna 75 jaar na de rampdag, van wat de Documentatiegroep Walcheren destijds 'het sprookje van het terreurbombardement' noemde, neemt de Gemeente enige afstand, maar de beschuldigende tekstplaatjes blijven.

Bron: Ton Goossens in: Nehalennia, maart 2015.